

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 8 april 2020 – 13:00 uur d.d. 9 april 2020

(IenW) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Het nieuws dat de media prominent brengen is dat voor het eerst sinds de uitbraak van het coronavirus in Nederland het aantal coronapatiënten op de intensive care is gedaald. In de berichtgeving klinkt opluchting door, maar ook wordt duidelijk dat dit nog geen reden tot juichen is. De maatregelen blijven nodig.
- De cijfers over corona in verpleegtehuizen worden zorgwekkend genoemd. In 900 van de 2500 locaties is minimaal één besmetting met het virus ontdekt. Bij personeel in de verpleeghuizen groeit de angst voor besmetting. Kamerleden en brancheorganisaties willen zo snel mogelijk extra beschermingsmiddelen (vooral mondkapjes) voor personeel.
- Er is steun voor de aanpak van het kabinet vanuit de Kamer, bleek gisteren tijdens het coronadebat. Maar de Tweede Kamer heeft ook kritiekpunten waarop snelle actie vanuit het kabinet is vereist. Het gaat dan om de vraag om voldoende beschermingsmateriaal voor werknemers in verpleeghuizen, een landelijk coördinatiepunt om het beschermingsmateriaal te regelen en te verspreiden, het zorgdragen voor het mentale welzijn van zorgpersoneel/patiënten en een garantie van de privacy bij de traceer-app.
- Media blijven schrijven over de mogelijkheden voor het inzetten van apps tegen de bestrijding van het coronavirus. Vragen en discussie over de privacy blijven terugkomen. Het beeld is dat een effectieve app in theorie mogelijk is, maar in de praktijk moeilijk zal zijn.
- In de mediaberichtgeving komt duidelijk steeds meer het besef terug dat we nog lange tijd zullen moeten leven in 'het nieuwe normaal': de 'anderhalvemetersamenleving'. Dit roept vragen op: Wat zijn de gevolgen van de anderhalvemetersamenleving? En vooral: hoe houden we het vol om ons aan de regels te houden?

Karakterisering berichtgeving

- Opluchting klinkt door in de mediaberichtgeving over de IC's. 'Eindelijk', een daling van het aantal IC-patiënten. AD schrijft dat 'de eerste slag om extra ic-bedden lijkt gewonnen'. 'Er gloort eindelijk wat licht na weken van corona-duisternis', schrijft De Telegraaf.
- Er is breed aandacht voor de apps. Centraal staat hoe dit soort apps werken (bijvoorbeeld in het buitenland) en of de privacy gewaarborgd kan worden. Kritiek wordt onder meer geuit in persberichten, columns en talkshows.
- Onder meer AD, De Telegraaf, NRC en RTL Nieuws schetsen een beeld van de anderhalvemetersamenleving. Ook komt terug hoe we de anderhalvemetersamenleving gaan volhouden. Psychologen raden het kabinet aan: 'herinner mensen eraan waarom de maatregelen van het kabinet tegen de verspreiding van het coronavirus nodig zijn.'
- Behoorlijk media-aandacht voor de 'harde positie' van Nederland in de onderhandelingen voor een Europees noodpakket. Meerdere nieuwsmedia berichten dat Nederland in de onderhandelingen over een noodpakket steeds verder geïsoleerd raakt. De ministers van Financiën van de Eurogroep hervatten om 17:00 uur het overleg over een corona-noodpakket.
- Verschillende media berichten kort dat de registratie op BBB gisteren om 17.00 uur is gestopt. Er zouden zo'n 25.000 mensen geregistreerd staan in BBB, waarvan er volgens BZ na opschoning van de cijfers ongeveer 20.000 overblijven. Nederland wil gezamenlijke EU-vluchten organiseren voor landen waar nog weinig burgers zitten.
- Gistermiddag en vandaag besteden veel media positieve aandacht aan de nieuwe zak-slaagregeling voor eindexamenkandidaten en het landelijke slagingsmoment op 4 juni.

- In een aantal media is kritiek te horen vanuit ondernemers (horeca, uitzendbranche) op de NOW-regeling omdat de maatregel onvoldoende, of geen soelaas zou bieden voor hun branche.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Het aantal mensen dat door het coronavirus is overleden, is met 147 toegenomen, meldt het RIVM woensdag. Dat is een aanzienlijk kleinere toename dan gisteren, toen 234 sterfgevallen werden gemeld.
- Binnen twee dagen tijd is het aantal inwoners met verdachte ziekteverschijnselen met meer dan een kwart gegroeid. In de verpleeghuizen, waar circa 120.000 ouderen wonen, zijn tot en met woensdag 4.161 Covid-19-patiënten geteld door Verenso.
- Bijna de helft van de bewoners van een afdeling voor dementerende ouderen van het Rotterdamse verpleeghuis De Leeuwenhoek is de afgelopen drie weken overleden, vermoedelijk allemaal aan corona. Het gaat tot nu om zo'n vijftien mensen, maar bijna elke dag overlijden er bewoners.
- De Limburgse coronacijfers wijken woensdag af van het landelijk gemiddelde. Is in de rest van Nederland vooral een daling te zien van het aantal ziekenhuisopnames, besmettingen en overlijdens, in Limburg is daar woensdag nog geen sprake van.

Identiteiten

- Het Parool meldt dat twee mensen in detentiecentrum Schiphol besmet zijn. Ze zijn afgezonderd van hun medegevangenen.
- Een politieagent is dinsdagavond geschopt en gebeten nadat hij met collega's mensen aansprak die te dicht op elkaar stonden in Rotterdam.

Schade

- Gemeenten komen in geldproblemen door het coronavirus. Ze trekken daarom aan de bel bij het kabinet en eisen compensatie. Het ministerie van BZK meldt dat er een werkgroep komt die in kaart gaat brengen hoe hoog de kosten voor gemeenten daadwerkelijk zijn.
- Uit een onderzoek van bedrijfsinformatiespecialist Graydon volgt dat meer dan 620.000 bedrijven door de coronacrisis in de gevarenzone zitten. Vooral horecabedrijven zitten in zwaar weer. In totaal wordt bijna 17 procent van het bedrijfsleven bovengemiddeld hard geraakt.
- IC-arts Diederik Gommers waarschuwt voor het gevaar op burn-outs onder de medewerkers van de ic-zorg. Wanneer kan het personeel een rustperiode opnemen?
- In de eerste week van april zijn bijna 60 procent meer bedrijven failliet verklaard dan in diezelfde periode vorig jaar, blijkt uit onderzoek van Company.Info
- Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) laten de indicatoren van een hun conjunctuurbarometer, voor productie, consumptie en vertrouwen in maart de sterkste dalingen ooit zien.
- In maart 2020 vervoerde KLM 54 procent minder passagiers dan in dezelfde periode vorig jaar
- Wegvervoerders en autoschadebedrijven zien omzet dalen.
- De melkveehouderij en zuivelsector wereldwijd blijven tot in 2021 last houden van lage prijzen door de coronacrisis die nu gaande is. Dit meldt Rabobank International.
- 43% van de 270.000 Nederlandse familiebedrijven rekent voor dit jaar op een winstdaling. Bijna een kwart van deze bedrijven ziet de winst zelfs helemaal verdampen, of denkt in de rode cijfers terecht te komen.
- De vaak onvermijdelijke studievertraging kost studenten zo'n 7.000 euro, zo rekende de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) uit.
- Uit een enquête van de Museumvereniging blijkt dat een kwart van de ruim 400 bij de Museumvereniging aangesloten musea het einde van dit jaar waarschijnlijk niet zullen halen.
- Goede doelen worden hard getroffen door de coronacrisis. 80 procent ziet de inkomsten teruglopen volgens brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

Scenario's

- Het ING Economisch Bureau heeft twee scenario's gepubliceerd. In hun basisscenario gaat de ING er vanuit dat de maatregelen vanaf eind april worden versoepeld. Dan kan het economisch herstel wel veel sneller en krachtiger plaatsvinden dan na de kredietcrisis van 2008.
- De wereldeconomie raakt dit jaar in een ongekend diepe recessie. Als de beperkende maatregelen met drie maanden moeten worden verlengd, dan krijgt de crisis helemaal een extreme omvang, voorspellen economen van Rabobank.
- De Nederlandse economie zal dit jaar naar verwachting met 5 procent krimpen als gevolg van de coronacrisis. Dat schrijft Rabobank in een rapport. Daarbij wordt aangenomen dat de corona beperkende maatregelen pas vanaf 1 juni worden versoepeld. De werkloosheid neemt de komende maanden fors toe.
- De dienstensector, de grootste component in het bbp van de ontwikkelde economieën, is haast tot stilstand gekomen. Een zware recessie lijkt dan ook onvermijdelijk, schrijft Banque de Luxembourg..
- KLM verwacht in april en mei 90 procent van de geplande vluchten niet te kunnen uitvoeren.
- Er wordt steun van Franse en Nederlandse overheid voor Air France – KLM verwacht. NOS-economie redacteur Wouters in het NOS Radio 1 Journaal: "De Franse en de Nederlandse staat gaan dit bedrijf echt niet laten vallen. Er lopen gesprekken over hoe ze de luchtvaartmaatschappij kunnen helpen."
- De provincie Utrecht bekijkt hoe ze zich, buiten de landelijke maatregelen, kan inspannen voor onder andere het openbaar vervoer.
- De Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) is samen met haar leden op zoek naar concrete scenario's voor de herstart van de scholen. Ook CNV Onderwijs beseft dat een terugkeer naar volle klassen voorlopig geen optie is.
- Door de coronacrisis dreigen wereldwijd een half miljard mensen in armoede terecht te komen. Daarvoor waarschuwt Oxfam Novib in een nieuw rapport. Oxfam Novib doet een oproep aan de ministers van Financiën van rijke landen om 2500 miljard dollar vrij te maken..

Informatiebehoefte

- De productie van miljoenen mondkapjes op Nederlandse bodem krijgt vorm. De komende weken worden minstens vier productielijnen voor hoogwaardige mondneusmaskers uit de grond gestampt. Dat blijkt uit een rondgang van Trouw langs diverse bedrijven. Betrokken ministeries bevestigen het nieuws.
- In lang niet alle verzorgingstehuizen kan voldoende bescherming wordt geboden voor het personeel. Beroepsorganisatie V&VN opende een meldpunt en kreeg honderden meldingen. De verpleeghuizen zouden achterin de rij staan bij het verdelen van beschermend materiaal en medicijnen.
- Op de sociale media kanalen van BZ zijn er vooral vragen over de repatriëring.
- De aardappelsector zit dringend te wachten op een besluit van het kabinet over de afvoer van 1 miljoen ton onverkoopbare fritesaardappelen.
- Mossel- en oesterkwekers dreigen buiten de boot te vallen bij de aangekondigde Europese steun aan de visserij.
- Curaçao vraagt Nederland om hulp in de vorm van een steunpakket van 765,5 miljoen gulden (zo'n 395 miljoen euro) voor de komende drie maanden voor 'acute armoedebestrijding'.
- Op Sint-Maarten zijn amper ic-bedden en het coronavirus grijpt snel om zich heen. Inwoners hopen op steun vanuit Nederland. "Dit kan erger worden dan orkaan Irma."
- De wildste verhalen doen de ronde over het opkopen van de felbegeerde mondkapjes en andere medische hulpmiddelen. Eurocommissaris Janez Lenarčič zegt dat er een wereldwijde wedloop is om beschermende uitrusting en andere medische spullen. Europese importeurs zeggen dat beschermingsmiddelen die niet voldoen aan de normen toch aan Europese landen worden geleverd met behulp van misleidende of vervalste certificaten.
- Een vermeend Facebookbericht van de Nederlandse ambassade in Marokko, waarin staat dat Nederlanders in Marokko met een dubbele nationaliteit het land niet uit mogen, gaat online rond.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Algemeen publiek

- Net als anderhalve week geleden is er in de media aandacht voor mensen die vanwege astmaklachten of hooikoorts hoesten of niezen en zich door de coronacrisis bijna nergens meer normaal kunnen vertonen. Ze worden soms zelfs verzocht winkels te verlaten.
- Op sociale media verschijnt het bericht dat het coronabeleid discriminerend zou zijn. De bazen en hoogopgeleiden werken thuis, terwijl bijvoorbeeld de bouwvakker, verpleegster en kassière met gevaar voor eigen leven op pad gaat.
- Uit een analyse van de onderzoeksredactie van RTL Nieuws blijkt dat de maatregelen tegen het coronavirus ervoor zorgen dat Nederlanders aanzienlijk minder vaak de deur uit gaan. We zijn 65% minder te vinden in winkelstraten, bij horeca en andere recreatieve voorzieningen.

Veiligheid

- In (voornamelijk regionale) media aandacht voor overtredingen van de maatregelen. Handhavers hadden gisteren hun handen vol aan recreanten in het Zuiderpark in Den Haag. Dinsdag sloot de burgemeester het Museumpark, omdat daar jongeren samenkwamen.

Onderwijs

- De Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) stelt dat sinds het uitbreken van de coronacrisis scholen het contact zijn verloren met circa 5.000 leerlingen. De AVS noemt de cijfers zorgelijk en roept scholen op om er alles aan te (blijven) doen om deze 'verloren' kinderen in het vizier te krijgen.

Kinderopvang

- Binnen twee weken hebben ruim 100 kinderdagverblijven hun dagopvang getransformeerd in 24-uurs noodopvang, schrijft RTL Z. Brancheorganisatie Kinderopvang zegt dat ruim 12 procent van de 1000 leden nu 24-uursopvang aanbiedt.

Cultuur

- Culturele instellingen zoals theaters en festivals gaan mensen actief ontmoedigen om hun geld terug te vragen voor hun kaartje. Zij willen dat de kaartjes worden bewaard tot een later moment of worden ingewisseld voor een voucher. De sector zelf heeft in samenwerking met het ministerie van OCV een regeling opgetuigd die dat mogelijk maakt.

Bestuur

- VNG en COELO melden dat gemeenten miljoenen euro's aan inkomsten mislopen (parkeergeld en toeristenbelasting) door het coronavirus. Tevens zijn ze veel geld kwijt aan de bestrijding van de gevolgen van het virus.
- Spies (Nederlands Genootschap van Burgemeesters) zegt dat burgemeesters moeten waken voor overbelasting, omdat ze nu veel overuren maken.

Wonen en bouwen

- Uit onderzoek van Capital Value blijkt dat 89% van de woningcorporaties de huidige nieuwbouwplannen niet uitstelt vanwege het coronavirus.

Arbeidsmarkt

- INRetail meldt dat bedrijven die niet tot de food- of noodzakelijke winkels behoren, mondjesmaat weer opengaan. Voorbeelden hiervan zijn schoenwinkels van Van Haren.

- Pakketbezorgers van PostNL eisen dat het bedrijf voldoende betaalt voor het extra werk dat zij verrichten tijdens de coronacrisis en willen een hoger tarief. Anders stapt de Belangenvereniging voor Pakket Distributie (BVPD) naar de rechter.
- PvdA-Kamerlid Gijs van Dijk vindt dat er een vangnet moet komen voor iedereen die vanwege de coronacrisis zijn baan is kwijtgeraakt. Ook moeten ontslagen flexwerkers, net als zelfstandig ondernemers, bij hun gemeente een beroep kunnen doen op de TOZO.
- Ondernemersorganisatie ONL heeft een klachtenmeldpunt geopend en het loopt storm, zegt voorzitter Hans Biesheuvel. Biesheuvel zou het toejuichen als de Nederlandse overheid, net als in Duitsland, MKB-leningen voor 100% gaat garanderen.
- Uit een rondgang van NRC blijkt dat gemeenten door de coronacrisis het aantal aanvragen voor een bijstandsuitkering sterk ziet stijgen. De grootste stijging is te zien bij jongeren, veelal met een flexcontract, die nu werkloos raken

Economie en bedrijfsleven

- Alleen al bij de vier grootste gemeenten hebben bijna 80.000 ondernemers aangeklopt voor een aanvullingen op hun inkomen. Dat meldt de NOS.
- Volgens UWV hebben bijna 65.000 bedrijven tot nu toe een beroep gedaan op de NOW-regeling.
- Nu.nl schrijft dat UWV de eerste geldbedragen heeft overgemaakt naar ondernemingen als onderdeel van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Het gaat om ruim 230 miljoen euro aan negenduizend werkgevers.

Luchtvaart

- Passagiers en KLM die vanuit New York naar Nederland vliegen, moeten vanaf woensdag 8 april verplicht een gezondheidsverklaring invullen.
- De Franse en Nederlandse overheid werken aan een gezamenlijke reddingsactie voor luchtvaartmaatschappij Air France-KLM, bericht het FD. Minister Hoekstra praat vanmiddag in een vertrouwelijk overleg de Tweede Kamer bij over de ondernemingen waar de overheid aandelen in bezit.

Verkeer en vervoer

- Kmar intensiveert grenscontroles met Duitsland.
- Vlaamse burgemeesters doen een oproep om niet de grens over te gaan.

Defensie

- Helikopters van Defensie worden binnenkort ingezet om patiënten van het Radboud UMC te vervoeren.
- Vier medewerkers van Defensie zullen worden ingezet om het distributiecentrum Haaglanden te helpen bij de bevoorrading van veertien regionale voedselbanken.

Nederlanders in het buitenland

- Er zouden nog honderden tot duizend Nederlanders vast zitten in Marokko. BZ zegt voortdurende diplomatieke druk uit te oefenen op de Marokkaanse overheid, via Brussel, via de Nederlandse ambassade daar en via de Marokkaanse ambassade hier.

Internationaal

- Het kabinet verzet zich in de onderhandelingen voor een Europees noodpakket tegen het uitgeven van eurobonds en het inzetten van het ESM zonder voorwaarden.
- De EU vraagt lidstaten non-essentiële reizen naar de EU tot 15 mei te beperken.
- De grens tussen Nederland en Duitsland is niet gesloten, maar de Duitse politie voert het aantal controles wel op.
- Het stoffelijk overschot van mensen waarvan de nabestaanden willen dat zij elders begraven worden, maar waar de grenzen dicht zijn, bijvoorbeeld in Marokko of Turkije, mag langer in het mortuarium van Schiphol blijven. Steeds meer nabestaanden kiezen voor een (islamitische) begrafenis in Nederland.

Betekenisgeving

Reacties op steunmaatregelen Nederlandse overheid

- VNO-NCW meldt bij BNR dat er al 50.000 klachten zijn binnengekomen van ondernemers die niet in aanmerking komen voor de NOW-regeling. Veel Nederlandse bv's zijn uitgesloten omdat de overkoepelende holding te weinig omzet misloopt.
- Rutger Groot Wassink (wethouder Amsterdam) zegt dat veel bedrijven geen zin hebben om op de NOW-regeling te wachten en 'zij zetten hun flexibele schil eruit nu het slecht gaat.' Daarom bepleit Groot Wassink een tijdelijke uitkering voor flexwerkers: 'Drie maanden bijstand met ruimere toegangseisen, voor wie kan aantonen dat hij werkloos is geworden door corona.' Ook uitzendkoepel ABU zei eerder deze week in NRC voorstander te zijn van zo'n regeling voor flexwerkers.
- Robèr Willemsen (voorzitter van de branchevereniging Koninklijke Horeca Nederland) stelt dat uit doorberekeningen blijkt dat die 90% steun van de overheid met geluk op een 75% uitkomt en dat is voor vele horecazaken niet voldoende om de crisis te overleven.
- Edwin Vlek (sectorbestuurder van FNV Horeca Zeker) zegt dat een groot deel van de flexwerkers in de horeca het zwaar te verduren krijgt, of het al zwaar heeft. 'Terwijl de NOW, de overheidsbijdrage aan werkgevers die mensen doorbetalen, wel degelijk ook voor flexwerkers is bedoeld.'
- Vakbond CNV zegt tegen BNR Nieuwsradio te vrezen dat duizenden flexwerkers op straat komen te staan, ondanks de noodmaatregelen van het kabinet.
- Strandexploitanten vroegen gisteren aandacht voor hun financiële nood en het gat in de NOW-regeling: de meeste strandtenthouders hebben, vanwege het strandseizoen, pas in maart extra personeel aangenomen. De kosten voor deze werknemers worden niet vergoed.
- ONL doet een dringend beroep op het kabinet om elke door de coronacrisis getroffen zzp'er financieel tegemoet te komen. Nu krijgen zij alleen steun wanneer hun inkomen tot onder het bijstandsniveau daalt.
- Steun van 100 miljoen voor startups wordt positief ontvangen, maar wordt wel gezien als eerste stap. Verder maakt men zich zorgen over het tempo van uitvoeren van de regeling.
- Vanuit de mediawereld is wisselend gereageerd op de financiële impuls van minister Slob. De meeste omroepen zijn blij maar anderen vinden het een sigaar uit eigen doos omdat het geld al klaar stond om de lokale omroepen volgend jaar te steunen.

Privacy-aspecten app

- Uit onderzoek van EenVandaag blijkt dat 60% van de mensen vindt dat we gebruik moeten gaan maken van een app die de contacten van mensen bijhoudt.
- Kritiek dat minister De Jonge met zijn introductie van de app al wat vrijwilligheid wegnam. Zelfs al zou de overheid de app niet verplichten, dan is er nu alsnog sprake van sociale druk.
- Voorzitter van de Autoriteit Persoonsgegevens, Aleid Wolfsen, zegt dat de apps er niet kunnen komen als de privacy van alle Nederlanders niet gewaarborgd kan worden.
- Waag-directeur Marleen Stikker spreekt over privacy als de basis van een democratie.
- Belangenorganisatie Privacy First stapt mogelijk naar de rechter bij de invoering van een corona-app. "Zelfs 'geanonimiseerd' kunnen de gegevens uit dergelijke apps via koppeling alsnog tot individuele personen herleid worden."

Zorg

- Zorgpersoneel buiten de ziekenhuizen maakt zich zorgen over het tekort aan beschermende middelen. RTL Nieuws kopt dat het personeel in verpleeghuizen 'bang' is.
- Beroepsorganisatie NU'91 stelt dat er nu al een compensatie moet worden geregeld voor families van zorgverleners, aangezien het "een kwestie van tijd is voor in Nederland de eerste zorgprofessional overlijdt aan de gevolgen van corona".

Nederlanders in het buitenland

- Trouw schrijft dat de repatriëring 'nog altijd moeizaam' verloopt en uit Marokko zelfs stil ligt. Nederlanders in Marokko klagen dat andere landen er wel in slagen hun burgers op te halen. Ze menen

dat de Nederlandse overheid hen 'in de steek heeft gelaten.'

Onderwijs

- Vanuit het onderwijsveld is overwegend positief gereageerd op de nieuwe zak-slaagregeling en het landelijke slagingsmoment. Het LAKS is blij met het vlagmoment maar vindt dat de regeling wel wat ruimhartiger had gemogen omdat er nu acht centraal examens wegvallen, plus een herkansing voor het eindexamen.

Cultuur

- Op de sociale media wordt wisselend gereageerd op de nieuwe ticketregeling voor concerten e.d. De meesten vinden een voucher prima maar een enkeling wil zijn geld terug en vraagt zich af of dit ook kan. Weer anderen wijzen er op dat je wettelijk gezien recht hebt op je geld.

Koninkrijksrelaties

- Bewoners van Curaçao en Sint Maarten zijn bezorgd, omdat de armoede toeneemt. "Er zijn kinderen die al meer dan een week niets gegeten hebben. Er moet hulp komen anders gaat het hier vreselijk mis", zeggen ze. Ze voelen zich in de steek gelaten.

Economie en bedrijfsleven

- Op de garantieregeling voor leveranciers die ervoor moet zorgen dat winkels en horeca bevoorraad kunnen blijven, wordt positief gereageerd door bedrijven en belangenorganisaties MKB-Nederland en VNO-NCW.

Bestuur

- Burgemeesters reageren overwegend afwijzend op het voornemen van de KNVB om de voetbalcompetitie half juni weer te hervatten. Dit zou mogelijk te veel politiec capaciteit vergen.

Verkeer en vervoer

- Motorclubs in Oost-Nederland zijn teleurgesteld in de maatregelen die de Veiligheidsregio's hebben aangekondigd voor het paasweekend. De clubs zullen hun achterban dan ook niet oproepen om thuis te blijven. Eerder lieten enkele landelijke belangenverenigingen al weten wel begrip te hebben voor de maatregelen.

Internationaal

- NRC en Volkskrant berichten dat de Duitse minister Olaf Scholz (Financiën) de opstelling van minister Hoekstra bij de onderhandelingen over een Europees noodpakket 'niet doelgericht en ook ongepast' noemde.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none">• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19• Nederlanders op IC• Zorginstellingen en personeel• Thuiszorgmedewerkers• Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen• Angstige medewerkers in de verpleeghuis- en thuiszorg	<ul style="list-style-type: none">• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders• Familie van Nederlanders in getroffen landen• Werknemers en klanten van getroffen bedrijven• Genezen IC-patiënten• Ouderen die bang zijn niet meer in aanmerking te komen voor IC opname	<ul style="list-style-type: none">• Algemeen publiek• Politici• Privacy deskundigen• Ouderen die zeggen plekje op IC te willen afstaan aan jongere mensen